

วิกฤติการณ์ของโลกในศตวรรษที่ 21 : กรณีความยากจนและความเหลื่อมล้ำในสังคม¹

ฐิตินาถ ภูมิถาวร²

Received 27th August, 2021

Revised 29th August, 2021

Approved 31st August, 2021

บทคัดย่อ

ความยากจนเป็นวิกฤติการณ์ของโลกในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลกระทบต่อมนุษยชาติมาเป็นเวลาหลายศตวรรษ บทความวิชาการเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาพรวมของวิกฤติการณ์ความยากจนและความเหลื่อมล้ำในสังคม บทบาทและกลไกการทำงานขององค์การระหว่างประเทศ ความร่วมมือระหว่างประเทศ อนุสัญญาหรือกติการะหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับความยากจนและความเหลื่อมล้ำในสังคม ผลการศึกษาพบว่า มีผู้คนมากกว่า 800 ล้านคนทั่วโลกที่ต้องใช้ชีวิตด้วยเงินจำนวนน้อยกว่า 1.25 ดอลลาร์ต่อวัน ความยากจนแบ่งตามภูมิภาค พบว่ากระจุกตัวอยู่ใน 5 ประเทศคือ อินเดีย ไนจีเรีย สาธารณรัฐประชาธิปไตยคองโก เอธิโอเปีย และบังกลาเทศ

ในช่วง 3 ทศวรรษที่ผ่านมา องค์การระหว่างประเทศ ได้แก่ ธนาคารโลก องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ โครงการภายใต้องค์การสหประชาชาติ ได้แก่ โครงการอาหารโลก การประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการค้าและการพัฒนาโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติมีบทบาทในการแก้ปัญหาความยากจนในระดับโลกเป็นอย่างมาก

องค์การสหประชาชาติได้ออกปฏิญญาสากล อนุสัญญา กติการะหว่างประเทศหลายฉบับที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำในสังคม แต่การแก้ปัญหายังมีปัญหา อุปสรรค และความยากลำบากมาก อย่างไรก็ตาม การแก้ปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำในสังคมเป็นยุทธศาสตร์ขององค์การสหประชาชาติที่มีความสำคัญในศตวรรษที่ 21 ดังที่ระบุไว้ในเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ ที่ต้องขจัดความยากจนและความเหลื่อมล้ำในสังคมให้หมดไปภายในปี 2030

คำสำคัญ: วิกฤติการณ์ของโลกในศตวรรษที่ 21, กลไกการทำงานขององค์การระหว่างประเทศ, ความร่วมมือระหว่างประเทศ

¹รายงานประกอบรายวิชา SA 8333 การบริหารสวัสดิการสังคมระหว่างประเทศ(International Social Welfare Administration)

²นักศึกษาลัทธิสังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารสวัสดิการสังคม มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

Global Crisis in the 21st Century: Poverty and Social Inequality

Thitinat Bhumithavorn

Abstract

Poverty is a global crisis of the 21st century that has affected humanity for centuries. This academic paper aims to study the overall picture of the crisis of poverty and inequality in society, roles and working mechanisms of international organizations, international cooperation, covenants on the provision of welfare for people in trouble. The results showed that more than 800 million people worldwide are living on less than \$1.25 a day. Poverty by region was found to be concentrated in five countries includes India, Nigeria, Democratic Republic of the Congo, Ethiopia, and Bangladesh.

In the last 3 decades, international organizations such as the World Bank, the Food and Agriculture Organization of the United Nations. Projects under the United Nations include the World Food Program, United Nations Conference on Trade and Development, United Nations Development Program plays a huge role in solving global poverty.

The United Nations has issued a Universal Declaration, several conventions and international covenants dealing with poverty alleviation. But it is still a lot of problems, obstacles and difficulties. However, tackling poverty and social inequality remains a crucial strategy as outlined in the United Development Goals Millennium to eradicate poverty and social inequality by 2030.

Keywords: Global crisis of the 21st century, International Organizations Mechanisms, Cooperation

บทนำ

ความยากจนเป็นสภาวะความจนขั้นขั้นและสภาวะความด้อยคุณภาพหรือขาดแคลน (Oxford Dictionary Online : 2016) ในการประชุมสุดยอดระดับโลกเพื่อการพัฒนาสังคม (World Summit for Social Development – Copenhagen, 1995) มีการให้ข้อสรุปว่า ความยากจนคือการขาดแคลนอย่างรุนแรงในด้านความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ ประกอบด้วย อาหาร น้ำดื่ม สาธารณูปโภค สุขภาพ การป้องกันภัย การศึกษา และข้อมูล โดยความยากจนไม่ได้ขึ้นอยู่กับรายได้เพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการเข้าถึงบริการอื่นๆด้วย ในขณะที่สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2546) กล่าวว่า ความยากจนหมายถึง ความยากจนในเชิงเศรษฐกิจซึ่งพิจารณาที่ระดับรายได้หรือฐานะทางเศรษฐกิจของบุคคลว่ามีรายได้ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพได้ตามมาตรฐานขั้นต่ำหรือมีรายได้ต่ำกว่ามาตรฐานคุณภาพชีวิตขั้นต่ำที่ยอมรับได้ในแต่ละสังคม

OXFAM ได้เปิดเผยว่าในปี 2018 เป็นปีที่คนรวยรวยขึ้น ในขณะที่คนจนก็จนลง ช่องว่างระหว่างคนรวยและคนจนมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น โดยมหาเศรษฐีที่รวยที่สุดในโลก 26 คนแรกเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินเทียบเท่ากับทรัพย์สินของพลเมืองโลกที่ยากจนกว่า 3.8 พันล้านคนรวมกัน ซึ่งนับเป็นครั้งแรกหนึ่งของพลเมืองโลก (The Standard, 2562)

โดยสรุป ความยากจน หมายถึง การดำรงชีวิตของบุคคลซึ่งมีรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย และไม่สามารถจะตอบสนองต่อความต้องการทั้งทางร่างกายและจิตใจ จนเป็นเหตุให้บุคคลนั้นมีสภาพความเป็นอยู่ต่ำกว่าระดับมาตรฐานที่สังคมวางไว้หรือสภาพการดำรงชีวิตของบุคคลที่มีรายได้ไม่พอกับรายจ่าย ไม่สามารถจะหาสิ่งจำเป็นมาสนองความต้องการทางร่างกายและจิตใจได้อย่างเพียงพอ จนทำให้บุคคลนั้นมีสภาพ

ความเป็นอยู่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ปัญหาความยากจนเป็นปัญหาที่สะสมมายาวนาน เป็นภาวะความขาดแคลนไม่มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ในระดับบุคคลส่งผลให้เกิดความทุกข์ยากในการดำเนินชีวิต รวมถึงการขาดโอกาสที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตในหลายๆด้าน และส่งผลต่อการพัฒนาในระดับประเทศตามมาในที่สุด

ภาพรวมของความยากจนและความเหลื่อมล้ำในสังคมระดับโลก

เมื่อกล่าวถึง "ความยากจน" ในระดับโลกจะหมายถึงความยากจนด้านตัวเงิน (Monetary Poverty) หรือผู้ที่มีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจน ข้อมูลจากองค์การสหประชาชาติ (2015) ระบุว่า มีผู้คนมากกว่า 800 ล้านคนทั่วโลกที่ต้องใช้ชีวิตด้วยเงินจำนวนน้อยกว่า 1.25 ดอลลาร์ต่อวัน หรือราว 40 บาท (มูมมิง สิทธี, 2562)

ความยากจนทั่วโลก แบ่งตามภูมิภาค พบว่าความยากจนทั่วโลกแบ่งตามภูมิภาค ประมาณการในปี 2018 มีจำนวน 669 ล้านคน มีรายได้วันละ 1.90 ดอลลาร์สหรัฐฯ หรือต่ำกว่า โดยเป็นคนในแถบทางใต้ของทะเลทรายซาฮาราในทวีปแอฟริกาเหนือ 437 ล้านคน เอเชียใต้ 121 ล้านคน เอเชียตะวันออกและแปซิฟิก 34 ล้านคน ลาตินอเมริกาและแคริบเบียน 26 ล้านคน ตะวันออกกลางและแอฟริกา 25 ล้านคน (ธนาคารโลก, 2019) ย้อนหลังไปเมื่อปี 2015 ประมาณครึ่งหนึ่งของคนจนทั่วโลกกระจุกตัวอยู่ใน 5 ประเทศ คือ อินเดีย ไนจีเรีย สาธารณรัฐประชาธิปไตยคองโก เอธิโอเปีย และบังกลาเทศ ล่าสุดไนจีเรีย แซงหน้าอินเดียไปแล้ว ในฐานะประเทศที่มีคนยากจนมากที่สุดในโลก

“รายกระจุก-จนกระจาย” นับว่าเป็นปัญหาคลาสสิกของโลก เมื่อคนรวยมีกระเป๋ามือหนึ่ง และคนจนมีจำนวนมาก เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นทั่วโลก แม้ประชากรโลกกว่า 1.9 พันล้านคน จะหลุดพ้นจากความยากจนมาแล้วก็ตาม (กรุงเทพธุรกิจ, 2562) แต่ทุกวันนี้ปัญหาความยากจนก็ยังคงส่งผลกระทบต่อ

ผู้คนในสังคม จากแง่มุมนักเศรษฐศาสตร์ชั้นนำของโลก ได้สรุปถึงผลกระทบในวงกว้างของความยากจนไว้ดังนี้ (หรือความยากจนเป็นเพราะคนไร้สิทธิ, 2561)

1. ความยากจนทำให้เด็กขาดโอกาสทางการศึกษา เด็กที่ควรได้รับการศึกษาจำนวนมากต้องถูกกีดกันออกจากโรงเรียน เพราะไม่มีค่าเทอม ไม่มีชุดนักเรียน ไม่มีอุปกรณ์การเรียน ไม่มีค่าเดินทาง หรือแม้กระทั่งไม่มีเวลาเรียนเพราะต้องช่วยครอบครัวด้วยการทำงาน หรืออยู่เลี้ยงดูคนป่วย พิกุล หรือผู้สูงอายุที่ดูแลตัวเองไม่ได้

2. ความยากจนทำให้คนเจ็บป่วย 1 ใน 3 ของสาเหตุการเสียชีวิตทั่วโลกเป็นผลมาจากความยากจน การขาดแคลนทุนทรัพย์เพื่อซื้อปัจจัยการดำรงชีวิต ทำให้คนยากจนขาดแคลนสารอาหาร ที่อยู่อาศัย และการเข้าถึงกลไกที่ช่วยหยุดยั้งการแพร่ระบาดของโรค เช่น ความสะอาดของร่างกาย สิ่งแวดล้อม การรักษาโรคในหลายๆ ประเทศ ชุมชนคนยากจน มักจะเป็นที่แพร่ระบาดของโรคร้ายแรง เช่น มาลาเรีย วัณโรค AIDS/HIV และเมื่อเกิดการระบาดของโรคที่คร่าชีวิตประชากรคราวละมากๆ เช่น โรคเมอร์ส อีโบลา ซาร์ส ประชากรกลุ่มแรกที่เสียชีวิตจำนวนมากมักจะเป็นคนจนเสมอ

3. ความยากจนก่อให้เกิดความรุนแรง คนจนเป็นกลุ่มเสี่ยงต่อความรุนแรง ทั้งในฐานะผู้กระทำและถูกกระทำ เพราะความหมดหนทางทำกินทำให้พวกเขาเสี่ยงที่จะถูกหลอกลวงเข้าสู่ขบวนการค้ามนุษย์ เพื่อใช้แรงงานและค่าประเวณี นอกจากนี้คนจนมักจะอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีอยู่ของขบวนการอาชญากรรม ทำให้พวกเขาต้องเกี่ยวข้องหรือรู้เห็นความรุนแรงที่เป็นธรรมชาติของอาชญากรรมดังกล่าว รวมไปถึงพฤติกรรมที่เกิดจากการพยายามระบายความเครียดจากชีวิตประจำวัน เช่น ความรุนแรงในครอบครัว ความรุนแรงที่มาจากการใช้สารเสพติด

4. ภาวะโลกร้อนกับปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำ ภาวะโลกร้อนส่งผลกระทบต่อ

สุขภาพ วิถีชีวิตประจำวัน เช่น ในกลุ่มเด็กนักเรียนจะเกิดความเหนื่อยล้ามากขึ้นและส่งต่อการเรียน หรือลดความสามารถในการทำงานโดยเฉพาะในกลุ่มแรงงานที่ต้องทำงานกลางแจ้ง ความร้อนยังส่งผลกระทบต่อโรคระบาด เช่น โรคหิวเวาตกโรค เป็นต้น

โครงสร้างทางสังคมที่มีความเหลื่อมล้ำอยู่แล้ว จะถูกทวีความรุนแรงมากขึ้นด้วยสภาวะโลกร้อน กลุ่มคนที่เสียเปรียบ หรือกลุ่มคนชายขอบจะยิ่งถูกซ้ำเติม เนื่องจากได้รับผลกระทบจากภาวะโลกร้อนไม่เท่ากัน และความสามารถในการฟื้นฟูความเสียหายจากภาวะโลกร้อนในแต่ละกลุ่มนั้นไม่เท่ากัน เช่น คนรวยสามารถเลือกที่จะอยู่ในบ้านที่มีวัสดุก่อสร้างกันความร้อน หรือมีเครื่องปรับอากาศอยู่ภายใน แต่ทว่าคนจนกลับไม่มีกำลังซื้อ และเมื่อคนจนต้องเผชิญความเสี่ยงมากกว่าแล้วก็เกิดความเสียหายมากกว่า เช่น อาจเกิดปัญหาคืนความร้อนแล้วส่งผลต่อสุขภาพทำให้ต้องขาดงานและรายได้ตามมา

ต่อมาเมื่อมีความเสียหายเกิดขึ้นกลับพบว่าความสามารถในการฟื้นฟูจากความเสียหายก็ไม่เท่ากัน เช่น เมื่อคนจนไม่สบายแล้วก็ต้องเข้ารับการรักษาส่งการเข้าถึงหมอและยารักษาโรคคุณภาพดีก็ลำบาก ในขณะที่คนรวยสามารถเข้าถึงดีกว่าและรักษาความเจ็บป่วยได้ดีกว่า ผลสุดท้ายกลุ่มคนจนก็จะยิ่งจนลง ความเหลื่อมล้ำก็จะมากขึ้นๆ เป็นวัฏจักรที่ยากจะหลุดพ้น

COVID-19 กับปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำในสังคม

ธนาคารโลกเคยเผยแพร่รายงานความยากจนของชาวโลก เมื่อวันที่ 19 กันยายน 2019 ว่าประชากรโลกที่อยู่ในภาวะยากจนสุดขีด (Extreme Poverty) ลดลงน้อยกว่า 750 ล้านคน เป็นครั้งแรก นับตั้งแต่ธนาคารโลกเริ่มเก็บสถิติในเรื่องต่างๆ ของประชากรโลก เมื่อปี 1990 ซึ่งเป็นตัวเลขที่ลดลงไปมากกว่า 1 พันล้านคน ในช่วงเวลา 25 ปี ณ สิ้นปี 2015 ซึ่งเป็นปีล่าสุดที่มีการเก็บข้อมูลประชากรที่ยากจนสุดขีด ลดลงไปอยู่ในอัตรา 10 % ของจำนวน

ประชากรทั้งโลกซึ่งทางธนาคารโลกอ้างว่า ทำให้คนยากจนในโลกลดลงไปมากแค่ไหน แต่ถ้าในสังคมทั่วโลกยังมี “ความเหลื่อมล้ำ” ด้านรายได้ ที่ทำให้คนปากกัดตีนถีบ และปัญหาความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ก็ทำให้เกิดปัญหาความก้าวหน้าทางสังคมตามมา ความพยายามลดจำนวนคนยากจนที่เพียรทำมาก็สูญเปล่า (ผู้จัดการออนไลน์, 2561)

แต่รายงานฉบับล่าสุดจากธนาคารโลกภายใต้ชื่อ East Asia and the Pacific in the Time of COVID-19 – Regional Economic Update, April 2020 ประเมินว่าตัวเลขการเติบโตของเศรษฐกิจในภูมิภาคที่กำลังพัฒนานี้จะลดลงมาอยู่ที่ร้อยละ 2.1 ในสถานการณ์ที่พื้นฐาน และอาจติดลบร้อยละ 0.5 ในสถานการณ์ที่ย่ำแย่ เมื่อเทียบกับจากตัวเลขประมาณการร้อยละ 5.8 ในปี 2019 นอกจากนี้ธนาคารโลกยังได้มีการคาดคะเนว่าในปี 2020 การเติบโตในประเทศจีน ซึ่งมีส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของภูมิภาคจะลดลงไปอยู่ที่ร้อยละ 2.3 ในสถานการณ์ที่พื้นฐาน และร้อยละ 0.1 ในสถานการณ์ที่ย่ำแย่เมื่อเทียบกับจากตัวเลขร้อยละ 6.1 ในปี 2019

โดยภาวะข้อจำกัดจาก COVID-19 นอกจากจะส่งผลต่อมิติด้านสุขภาพของประชาชนโดยตรงแล้ว ยังส่งผลกระทบทางอ้อมไปที่มิติของความยากจนเช่นเดียวกัน ตัวเลขจากรายงานฉบับนี้ที่ประเมินอ้างอิงตามเส้นแบ่งความยากจนที่รายได้ 5.50 ดอลลาร์สหรัฐฯ ต่อวัน หรือประมาณ 180 บาท พบว่า ในกรณีพื้นฐานจากการแพร่ระบาดครั้งนี้จะส่งให้ประชาชนผู้ที่อยู่ภายใต้เส้นความยากจนจำนวน 24 ล้านคน ก้าวไม่พ้นเส้นความยากจนนี้ (VOICE online, 2563)

ในยุคที่ COVID-19 ระบาดอย่างหนัก ความเหลื่อมล้ำด้านดิจิทัลยิ่งมองเห็นชัดเจนจากมาตรการเรียนทางไกลผ่านอินเทอร์เน็ต หรือทำงานจากบ้าน มีส่วนในการสะท้อนถึงความเหลื่อมล้ำในสังคมอย่างชัดเจน คนจำนวนมากจะถูกทิ้งไว้ข้างหลัง เพราะต้องเว้นระยะห่าง แต่กลับไม่มีระบบพื้นฐานรองรับ

สำนักงานการศึกษาของนครลอสแอนเจลิสในสหรัฐอเมริกา เปิดเผยว่า นับตั้งแต่รัฐบาลมีนโยบายปิดโรงเรียนเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของ COVID-19 และสั่งให้ดำเนินการเรียนการสอนระยะไกลผ่านอินเทอร์เน็ต เมื่อเดือนมีนาคมที่ผ่านมา มีนักเรียนอย่างน้อย 15,000 คน ในลอสแอนเจลิสที่ไม่เคย Lock in เข้าสู่ระบบออนไลน์เพื่อแสดงตัวเข้าชั้นเรียน ทั้งยังไม่สามารถติดต่อได้ ขณะที่อีก 40,000 คน ไม่ได้เข้ามารายงานตัวเป็นประจำ

ไม่เพียงแต่เด็กนักเรียนที่กำลังประสบปัญหานี้ ผู้สูงอายุในสหรัฐฯ ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ห่างไกลจากตัวเมืองก็กำลังวิตกว่าอาจจะไม่มีโอกาสเข้าพบแพทย์ได้อย่างที่ควรจะเป็นโดยสำนักข่าว AP (April 1, 2020) รายงานอ้างอิงประชากรในแถบชนบทของสหรัฐฯ พบว่ามีผู้ประสบปัญหาขาดแคลนระบบอินเทอร์เน็ตจำนวนมาก ยกตัวอย่างเมืองแซนด์วิชในรัฐนิวแฮมป์เชียร์ มีประชากรอายุเกิน 65 ปีที่มีโรคประจำตัว แต่การนัดพบแพทย์ในขณะนี้ต้องใช้วิธีนัดหมายออนไลน์ เพื่อขอรับการวินิจฉัยผ่านระบบอินเทอร์เน็ต กลุ่มคนเหล่านี้จึงไม่สามารถเดินทางไปพบแพทย์โดยตรงเหมือนเดิมได้ เพราะมีการบังคับใช้มาตรการเว้นระยะทางสังคม (Social Distancing) และผู้สูงอายุยังได้รับคำแนะนำด้วยว่า ควรหลีกเลี่ยงการไปโรงพยาบาล เพราะอาจเสี่ยงต่อการติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ อย่างไรก็ตาม กลุ่มประชากรสูงอายุในพื้นที่ห่างไกลไม่มีระบบสาธารณสุขภาคทางด้านดิจิทัลมารองรับ เช่นเดียวกับที่ไม่มีความรู้ความเข้าใจในระบบเหล่านี้เพียงพอ

ทั้งนี้ ข้อมูลล่าสุดจากองค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (The United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization – UNESCO) ชี้ว่าจนถึงวันที่ 19 มีนาคม 2020 มี 114 ประเทศที่มีการสั่งปิดโรงเรียนจากการระบาดของ COVID-19 และย้ายไปจัดการเรียนการสอนผ่านโลกออนไลน์เพื่อชะลอการ

แพร่ระบาดของไวรัส ส่งผลกระทบกับนักเรียนกว่า 890 ล้านคนทั่วโลก (Voice Online, 2020)

วันยุติความยากจนสากล

ความยากจนเป็นปัจจัยสำคัญที่ลดทอนการเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์และเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ เมื่อปี 1992 องค์การสหประชาชาติ จึงได้กำหนดให้วันที่ 17 ตุลาคมของทุกปี เป็นวันยุติความยากจนสากล เพื่อให้ทุกประเทศได้ร่วมกันแก้ไขปัญหาดังกล่าว หลังจากเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (Millennium Development Goals – MDGs) ซึ่งต้องการเสริมสร้างมาตรฐานชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน ได้สิ้นสุดลงเมื่อปี 2015 นั้น องค์การสหประชาชาติได้ กำหนด “เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน” (Sustainable Development Goals – SDGs) โดยมีเป้าหมายสำคัญ ประการแรก คือ “การจัดความยากจน” ร่วมมือกัน โดยไม่แบ่งแยกเพศ หรือ ฐานะ เพื่อสร้างโลกใหม่สำหรับทุกคนให้เป็นที่ยอมรับ ทั้งด้านสิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรี อย่างเท่าเทียมกัน เพื่อขจัดความยากจนให้หมดไปภายในปี 2030

อนุสัญญาหรือกติการะหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับความยากจนและความเหลื่อมล้ำในสังคม

1. **สนธิสัญญาหลักด้านสิทธิมนุษยชน (Core International Human Rights Treaties)** มีลักษณะเป็นสนธิสัญญาพหุภาคี กล่าวคือ เป็นสนธิสัญญาที่มีรัฐมากกว่าสองรัฐขึ้นไป เข้าเป็นภาคีสถิติสัญญา ซึ่งกระบวนการในการทำสนธิสัญญามีหลายขั้นตอน นับตั้งแต่การเจรจาให้ความยินยอมของรัฐเพื่อผู้พันตามสนธิสัญญาโดยการลงนาม การให้สัตยาบัน และเมื่อปฏิบัติตามขั้นตอนในการทำสัญญาครบถ้วนแล้ว ภาคีก็มีพันธกรณีที่ต้องปฏิบัติตามสนธิสัญญาต่อไป การเข้าเป็นภาคีของสนธิสัญญาก่อให้เกิดพันธกรณีที่ต้องปฏิบัติให้สอดคล้องกับสนธิสัญญา มิฉะนั้นอาจต้องรับผิดชอบระหว่างประเทศ

ในวันที่ 10 ธันวาคม ค.ศ. 1948 ที่ประชุมสมัชชาสหประชาชาติได้รับรองปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนนี้ ให้เป็นมาตรฐานร่วมกันแห่งความสำเร็จสำหรับประชาชนทั้งมวลและประชาชาติทั้งหลายเพื่อจุดมุ่งหมายที่จะมุ่งมั่นส่งเสริมการเคารพสิทธิและอิสรภาพเหล่านี้ ด้วยการสอนและการศึกษา และให้มีการยอมรับและยึดถือโดยสากลอย่างมีประสิทธิภาพซึ่งปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนประกอบด้วยทั้งหมด 30 ข้อแต่ในที่นี้จะขอยกตัวอย่างในข้อที่มีความเกี่ยวข้องกับ ความยากจนและความเหลื่อมล้ำทางสังคม ได้แก่

ข้อ 1 ทุกคนเกิดมาเท่าเทียม มนุษย์ทั้งปวงเกิดมามีอิสระและเสมอภาคกันในศักดิ์ศรี และสิทธิต่างในตนมีเหตุผลและมโนธรรม และควรปฏิบัติต่อกันด้วยจิตวิญญาณแห่งภราดรภาพ

ข้อ 2 ไม่แบ่งแยก ทุกคนย่อมมีสิทธิและอิสรภาพทั้งปวงตามที่กำหนดไว้ในปฏิญญานี้ โดยปราศจากการแบ่งแยกไม่ว่าชนชาติใดชาติ เชื้อชาติ ผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมืองหรือทางอื่น พื้นเพทางชาติหรือสังคม ทรัพย์สิน กำเนิดหรือสถานะอื่น นอกเหนือจากนี้ จะไม่มีการแบ่งแยกใด บนพื้นฐานของสถานะทางการเมือง ทางกฎหมาย หรือทางการเมืองระหว่างประเทศของประเทศหรือดินแดนที่บุคคลสังกัด ไม่ว่าดินแดนนั้นจะเป็นเอกราช อยู่ในความพิทักษ์ มิได้ปกครองตนเองหรืออยู่ภายใต้การจำกัดอธิปไตยอื่นใด

ข้อ 3 สิทธิในการมีชีวิต ทุกคนมีสิทธิในการมีชีวิต เสรีภาพ และความมั่นคงแห่งบุคคล

ข้อ 7 สิทธิเท่าเทียมกันตามกฎหมาย ทุกคนเสมอภาคกันตามกฎหมายและมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองของกฎหมายเท่าเทียมกัน โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติใด ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองเท่าเทียมกันจากการเลือกปฏิบัติใด อันเป็นการล่วงละเมิดปฏิญญานี้ และจากการยุยงให้มีการเลือกปฏิบัติดังกล่าว

ข้อ 25 สิทธิในคุณภาพชีวิตที่ดี ทุกคนมีสิทธิในมาตรฐานการครองชีพอันเพียงพอสำหรับสุขภาพและความอยู่ดีของตนและของครอบครัว รวมทั้งอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และการดูแลรักษาทางการแพทย์และบริการสังคมที่จำเป็น และมีสิทธิในหลักประกันยามว่างงาน เจ็บป่วย พิกัด หมาย ้วยชรา หรือปราศจากการดำรงชีพอื่นในสภาวะแวดล้อมนอกเหนือการควบคุมของตน

ข้อ 26 สิทธิในการศึกษา ทุกคนมีสิทธิในการศึกษา การศึกษาจะต้องให้เปล่าอย่างน้อยในชั้น ประถม ศึกษา และ ชั้น พื้น ฐาน การศึกษา ระดับประถมจะต้องเป็นภาคบังคับ การศึกษาด้าน วิชาการและวิชาชีพจะต้องเปิดเป็นการทั่วไป และ การศึกษาระดับสูงขึ้นไปจะต้องเข้าถึงได้อย่างเสมอภาคสำหรับทุกคนบนพื้นฐานของคุณสมบัติความเหมาะสม

2. อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ (Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination - CERD) สาระสำคัญอนุสัญญาฉบับนี้คือการให้คำจำกัดความ “การเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติ” ว่าหมายถึง การจำแนก การกีดกัน การจำกัด หรือการเอื้ออำนวยพิเศษ เพราะเชื้อชาติ สีผิว เชื้อสาย หรือชาติกำเนิด หรือเผ่าพันธุ์ โดยไม่รวมถึงการปฏิบัติที่แตกต่างระหว่างบุคคลที่เป็นพลเมืองและไม่ใช่พลเมือง นโยบายของรัฐภาคีและการดำเนินมาตรการเพื่อขจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ เช่น การห้ามการโฆษณาชวนเชื่อ การประกันสิทธิอันเท่าเทียมกันของบุคคลภายใต้กฎหมาย ทั้งในด้านสิทธิพลเมือง สิทธิทางการเมือง สิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม การเยียวยาเมื่อถูกละเมิด การให้ความสำคัญด้านมาตรการในการศึกษา วัฒนธรรม และข้อมูลเพื่อขจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติ

3. กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights - ICCPR) สาระสำคัญกติการะหว่างประเทศฉบับนี้คือพันธกรณีของรัฐภาคีที่รับรองจะต้องเคารพและประกันสิทธิของบุคคล รวมถึงการห้ามการเลือกปฏิบัติ ไม่ว่าจะด้วยเหตุผลทาง เชื้อชาติ สีผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมือง สัญชาติ สถานะทางเศรษฐกิจ สังคม ถิ่นกำเนิด หรือสภาพอื่นใด โดยจะดำเนินการให้เกิดผลในทางปฏิบัติภายในประเทศ ประกันว่าบุคคลที่ถูกละเมิดจะได้รับการเยียวยา ไม่ว่าบุรุษหรือสตรีจะได้รับสิทธิพลเมืองและการเมืองอย่างเท่าเทียมกัน การละเมิดสิทธิในสถานการณ์ฉุกเฉิน และการห้ามการตีความกติกาในอันที่จะไปจำกัดสิทธิและเสรีภาพอื่นๆ

สาระของสิทธิในส่วนที่เป็นสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ได้แก่ สิทธิในการมีชีวิตอยู่ เสรีภาพจากการถูกทรมาน การห้ามบุคคลมิให้ตกอยู่ในภาวะเยี่ยงทาส การห้ามบุคคลมิให้ถูกจับกุมโดยตามอำเภอใจ การปฏิบัติต่อผู้ถูกไล่ออนเสรีภาพอย่างมีมนุษยธรรม การห้ามบุคคลถูกจำคุกด้วยเหตุ ที่ไม่สามารถชาระหนี้ ตามสัญญาได้ เสรีภาพในการโยกย้ายถิ่นฐาน ความเสมอภาคของบุคคลภายใต้กฎหมาย การห้ามมิให้มีการบังคับใช้กฎหมายอาญาย้อนหลัง สิทธิการได้รับรองเป็นบุคคลตามกฎหมาย การห้ามแทรกแซงความเป็นส่วนตัว การคุ้มครองเสรีภาพทางความคิด เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและการแสดงออก การห้ามการโฆษณาชวนเชื่อเพื่อการสงครามหรือก่อให้เกิดความเกลียดชังทางเชื้อชาติ สิทธิที่จะชุมนุมอย่างสันติ การรวมกันเป็นสมาคม สิทธิของชายหญิงที่อยู่ในวัยที่เหมาะสมในการมีครอบครัว การคุ้มครองสิทธิเด็ก และการที่พลเมืองทุกคนมีสิทธิที่จะมีส่วนในกิจการสาธารณะ การรับรองว่าบุคคลทั้งปวงย่อมเสมอภาคกันตามกฎหมายและได้รับการคุ้มครองอย่างเท่าเทียมกัน การรับรองสิทธิของชนกลุ่มน้อยทางเผ่าพันธุ์ ศาสนา และภาษาภายในรัฐ

4. กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights - ICESCR) สารสำคัญของกติการะหว่างประเทศฉบับนี้คือพันธกรณีของรัฐบาลที่จะดำเนินมาตรการต่าง ๆ อย่างเหมาะสมตามลำดับขั้นนับตั้งแต่การเคารพคุ้มครอง ส่งเสริม และทำให้เป็นจริงอย่างเต็มที่ตามที่ทรัพยากรมีอยู่เพื่อให้มีความคืบหน้าโดยไม่มีการเลือกปฏิบัติความเท่าเทียมกันระหว่างบุรุษและสตรีในการได้รับสิทธิ การจำกัดสิทธิตามกติกา รวมทั้งการห้ามตีความใดๆ ในกติกาที่จะทำลายสิทธิหรือเสรีภาพตามที่รับรองไว้ในกติกา

สาระของสิทธิ ได้แก่ สิทธิในการทำงาน และมีเงื่อนไขการทำงานที่เหมาะสม เป็นธรรม สิทธิที่จะก่อตั้งสหภาพแรงงาน และสิทธิที่จะหยุดงาน สิทธิที่จะได้รับสวัสดิการและการประกันด้านสังคม การคุ้มครองและช่วยเหลือครอบครัว สิทธิที่จะมีมาตรฐานชีวิตที่ดีพอเพียง สิทธิที่จะมีสุขภาวะด้านกายและใจที่ดีที่สุดในไปได้ สิทธิในการศึกษา สิทธิใน วัฒนธรรม และ ประโยชน์จากความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์

จากสนธิสัญญาหรืออนุสัญญาระหว่างประเทศที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าล้วนมีบทบัญญัติที่ต้องการให้ทุกคนได้รับสิทธิอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน แต่ในปัจจุบันยังคงมีความเหลื่อมล้ำด้านสิทธิ ที่อาจหมายถึงความเหลื่อมล้ำระหว่างคนที่ควรมีสหสิทธิเดียวกัน แต่ในความเป็นจริงกลับไม่มีหรือความเหลื่อมล้ำระหว่างคนที่มีสิทธิเดียวกัน แต่มีโอกาสและความสามารถในการใช้สิทธินั้นได้ไม่เท่ากัน มีกรณีมากมายที่คนมีสิทธิตามรัฐธรรมนูญ แต่กลับไม่มีโอกาสในการใช้สิทธินั้นอย่างเต็มที่ ซึ่งมักจะมีความเกี่ยวพันกับความเหลื่อมล้ำในด้านอื่น ยกตัวอย่างกรณีของประเทศไทย การมีสิทธิในการรับการศึกษาฟรี 12 ปีตามกฎหมาย แต่ยังไม่ใช้สิทธินั้น ไม่ได้เพราะการศึกษาอย่างไม่ฟรีจริง หรือเพราะโรงเรียนอยู่ไกลจากบ้านเกินไป ไม่มีรายได้พอจ่ายค่า

เดินทางให้ลูก เป็นต้น หรือกระทั่งการมีสิทธิในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม ก็ควรเป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานอย่างหนึ่งของมนุษย์ เมื่อกฎหมายบัญญัติว่าทุกคนมีสิทธิแล้ว ทุกคนก็ควรมีโอกาสได้เข้าถึงสิทธิเหล่านั้นอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่มีการนำเอาเรื่องฐานะทางเศรษฐกิจ จน รวย เพศ หรือสถานภาพอื่นๆ มาเป็นตัวจำกัดในการเข้าถึงสิทธิเหล่านั้น

องค์การระหว่างประเทศและองค์กรภาคประชาสังคมกับบทบาทในการแก้ไขปัญหาความยากจน

1. ธนาคารโลก(World Bank) หรือธนาคารระหว่างประเทศเพื่อการบูรณะและพัฒนา (International Bank for Reconstruction and Development: IBRD) ก่อตั้งขึ้นมาเพื่อรับบทบาทในการบูรณะฟื้นฟูประเทศที่ได้รับผลกระทบจากสงคราม โดยเฉพาะประเทศในทวีปยุโรปและญี่ปุ่น ที่ได้รับความเสียหายอย่างหนักการดำเนินงานในระยะแรกคือปล่อยเงินกู้ให้แก่ประเทศฝรั่งเศส เนเธอร์แลนด์ เดนมาร์กและลักเซมเบิร์กโดยนำไปใช้ในการบูรณะสิ่งก่อสร้างที่ถูกทำลาย อันเนื่องมาจากสงคราม นอกจากนี้ยังมีภารกิจในการบูรณะฟื้นฟูประเทศที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ต่างๆ เช่น จากภัยธรรมชาติ หรือจากความขัดแย้งในประเทศ ซึ่งถือเป็นภารกิจหลักของธนาคารโลกในระยะแรกของการก่อตั้ง ในระยะต่อมา ธนาคารโลกหันความสนใจไปยังประเทศที่กำลังพัฒนา

ต่อมาภารกิจของธนาคารโลกได้รับคือการปรับเปลี่ยนให้มุ่งเป้าหมายไปที่การแก้ไขปัญหาความยากจนของประเทศด้อยพัฒนาด้วย และได้ขยายกิจการในรูปของ World Bank Group ซึ่งธนาคารโลกเป็นแหล่งเงินกู้และการช่วยเหลือทางเทคนิคที่ให้แก่ประเทศกำลังพัฒนาทั่วโลก ในปี 2010 ธนาคารโลกให้เงินกู้แก่ประเทศสมาชิก นับแต่

ก่อตั้งรวมทั้งสิ้น 787 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2559)

กลุ่มธนาคารโลกได้กำหนดเป้าหมายไว้ 2 ประการ ซึ่งต้องการให้บรรลุภายในปี 2030 คือ ยุติความยากจน ด้วยการลดจำนวนผู้ที่มีรายได้ต่ำกว่า 1.90 ดอลลาร์ต่อวันให้ไม่เกินร้อยละ 3 และส่งเสริมความมั่นคงร่วมกัน โดยการส่งเสริมการเติบโตของรายได้ที่ระดับล่างร้อยละ 40 สำหรับทุกประเทศ (GreedisGoods, 2018)

2. องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization of the United Nations-FAO) เป็นองค์การชำนาญพิเศษขององค์การสหประชาชาติ จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 16 ตุลาคม 1945 มีสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ที่กรุงโรม สาธารณรัฐอิตาลี เป็นองค์การที่มุ่งเสริมสร้างความผาสุกร่วมกัน ทั้งในส่วนกลางที่เป็นการทำงานร่วมกันและโดยลำพังตนเอง ฉะนั้น จึงได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งไว้ว่า เพื่อยกระดับการบริโภคอาหารและมาตรฐานการครองชีพของประชากรในโลกให้ดีขึ้น ด้วยความพยายามทุกวิถีทางที่จะพิชิตความยากจนเพื่อเพิ่มสมรรถนะในการผลิตและการจัดสรรผลิตผลการเกษตรของโลกให้สูงขึ้น เพื่อปรับปรุงสถานะของชนบทให้ดีขึ้น และเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของโลกเพื่อให้มนุษยชาติพ้นจากความหิวโหย

เป้าหมายของ FAO คือการขจัดความอดอยาก หิวโหย ความไม่มั่นคงด้านอาหาร และการขาดแคลนสารอาหารเพื่อโลกที่ทุกคนสามารถมีอาหารที่ปลอดภัยและมีประโยชน์ ตามความต้องการด้านสารอาหารเพื่อคุณภาพชีวิตและสุขภาพที่ดีการจัดการขจัดความยากจนและการมุ่งไปสู่การพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมเพื่อปวงชนด้วยการเพิ่มการผลิตอาหาร ยกกระตือรือร้นการพัฒนาในชนบทและการดำรงชีวิตที่ยั่งยืน และการบริหารจัดการและการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน อันได้แก่ ดิน น้ำ ลม

ภูมิอากาศ และทรัพยากรพันธุกรรมพืช เพื่อประโยชน์ของคนรุ่นปัจจุบันและอนาคต

FAO ได้กำหนดให้มีวันอาหารโลก (World Food Day) ขึ้นในปี 1996 โดยได้กำหนดให้วันที่ 16 ตุลาคมของทุกปีเป็นวันอาหารโลก (ซึ่งตรงกับวันก่อตั้ง FAO) เพื่อกระตุ้นให้เกิดความตระหนัก และเกิดความร่วมมือของทุกภาคส่วนในการแก้ปัญหาความอดอยาก หิวโหย และทุโภชนาการอาหารที่ถูกผลิตออกมาในแต่ละปีมีปริมาณเพียงพอต่อการเลี้ยงประชากรทุกคนบนโลกนี้

3. โครงการอาหารโลก (World Food Programme - WFP) เป็นโครงการขององค์การสหประชาชาติด้านมนุษยธรรมใหญ่ที่สุดของโลก โครงการอาหารโลกจัดหาอาหารให้แก่ประชากรโลกเฉลี่ย 90 ล้านคนต่อปี ซึ่งในจำนวนนี้ 58 ล้านคนเป็นเด็ก โครงการดังกล่าวมีสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ในกรุงโรม ประเทศอิตาลี และมีสำนักงานสาขาในอีกมากกว่า 80 ประเทศทั่วโลกโดยมีหน้าที่ทำงานช่วยเหลือผู้ไม่สามารถผลิตหรือได้อาหารเพียงพอแก่ตนเองและครอบครัว โครงการดังกล่าวเป็นสมาชิกของกลุ่มพัฒนาแห่งสหประชาชาติและเป็นส่วนหนึ่งของคณะผู้บริหารระดับสูงของกลุ่มฯ

โครงการอาหารโลกเริ่มมีบทบาทเข้าไปช่วยเหลือด้านอาหารให้กับประชาชนในประเทศที่เผชิญปัญหาหลากหลายรูปแบบ ทั้งภัยธรรมชาติ ภาวะยากจนและสงคราม โดยได้เข้าไปให้ความช่วยเหลือประชากรราว 97 ล้านคนใน 88 ประเทศ ความขัดแย้งในประเทศต่าง ๆ เริ่มเป็นปัจจัยที่ทำให้ประชาชนในประเทศนั้น ๆ ขาดแคลนอาหารมากขึ้น โดยยกตัวอย่างกรณีการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในรวันดา ไปจนถึงสงครามในโคโซโว (Workpoint Today, 2563)

4. การประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการค้าและการพัฒนา (The United Nations Conference on Trade and Development - UNCTAD) เป็นองค์กรสังกัดองค์การสหประชาชาติ ก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ.1964 ทำหน้าที่เป็นศูนย์

ประสานงานขององค์การสหประชาชาติเพื่อสร้างความเจริญทางการค้าและการพัฒนา สนับสนุนการดำเนินงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการลงทุน การเงิน เทคโนโลยี การพัฒนาองค์กรธุรกิจ และการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development)

UNCTAD ส่งเสริมให้ประเทศกำลังพัฒนาร่วมกันสร้างความเจริญทางเศรษฐกิจ สามารถยกระดับความเจริญ และการพัฒนาให้ทันกับภาวะเศรษฐกิจโลกในกระแสโลกาภิวัตน์ UNCTAD มีบทบาทในการประสานงาน หรือเกี่ยวกับนโยบายและแนวคิดการพัฒนาทั้งภายในประเทศ (Domestic Policies) และการดำเนินงานระหว่างประเทศ (International Action) ให้สอดคล้องส่งเสริมซึ่งกันและกันเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ปัจจุบัน UNCTAD มีประเทศสมาชิก 194 ประเทศ และมีสำนักงานใหญ่ที่กรุงเจนีวา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ มีเจ้าหน้าที่ประจำ 400 คนและมีงบประมาณรายปีประมาณ 50 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และมีงบประมาณช่วยเหลือด้านเทคนิคอีก 25 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ภารกิจหลักของ UNCTAD มี 4 ประการ คือ(ศูนย์บริการข้อมูลเศรษฐกิจระหว่างประเทศ, 2563)

1) เป็นเวทีหารือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างประเทศสมาชิกอย่างอิสระ เพื่อเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศและเสริมสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศสมาชิก ผ่านความร่วมมือการเจรจา การมีส่วนร่วมซึ่งกันและกัน และการสร้างฉันทามติ ในประเด็นที่เกี่ยวกับนโยบายการค้าและการพัฒนา

2) เป็นหน่วยงานหลักในการวิจัยและวิเคราะห์ระบบ/แนวนโยบายเศรษฐกิจในระดับมหภาคของโลกและสนับสนุนกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถและความร่วมมือทางเทคนิคระหว่างประเทศสมาชิกโดยเฉพาะอย่างยิ่งในหมู่ประเทศกำลัง

พัฒนาในประเด็นต่างๆ เช่น การค้าระหว่างประเทศ (International trade) การลงทุน การพัฒนาวิสาหกิจและ เทคโนโลยี (Investment, enterprise development and technology) โลกาภิวัตน์และการพัฒนา (Globalization and Development) โครงสร้างพื้นฐานด้านการบริการ ประสิทธิภาพทางการค้าและการคมนาคมขนส่ง และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Services infrastructure, Transport and Trade Efficiency, and Human Resource Development) ประเทศที่พัฒนาน้อยที่สุด ประเทศที่ไม่ทางออกสู่ทะเล และประเทศกำลังพัฒนาที่เป็นหมู่เกาะ (Least Developed, Landlocked and Island Developing Countries)

3) สนับสนุนกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถและความร่วมมือทางเทคนิคระหว่างประเทศสมาชิกโดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศกำลังพัฒนา เพื่อเพิ่มศักยภาพในการเจรจาการค้า การเพิ่มขีดความสามารถทางธุรกิจภาคบริการให้กับประเทศกำลังพัฒนา ช่วยเหลือประเทศต่างๆ ในการเสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับความตกลงว่าด้วยการลงทุนระหว่างประเทศ และพัฒนายุทธศาสตร์การพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

5.โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ
(United Nations Development Programme – UNDP) เป็นองค์การภายใต้ระบบการทำงานของสหประชาชาติ เน้นการพัฒนาในประเทศ การพัฒนามนุษย์ และรวมไปถึงงานโครงการต่างๆ งานพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม การขจัดความยากจน งานด้านสังคม และอีกหลายบริบท UNDP มีสำนักงานตั้งอยู่ใน 166 ประเทศ ดำเนินโครงการพัฒนาซึ่งกำหนดจากความต้องการของเจ้าของประเทศ ในการพัฒนาและแก้ไข ปัญหาที่ท้าทายทั้งในระดับประเทศ และระดับโลก ภารกิจสำคัญของ UNDP คือ การสนับสนุนประเทศต่างๆ ในการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ โดยเริ่มต้นเมื่อปี 2000 UNDP ได้ริเริ่มรณรงค์เพื่อเสริมสร้างมาตรฐานชีวิตและความเป็นอยู่ของ

ประชากรโลก โดยเรียกว่า “เป้าหมายการพัฒนา
สหัสวรรษ” (Millennium Development Goals:
MDGs) อันมีวัตถุประสงค์ในการลดต้นเหตุของ
ปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำทั่วโลกใน
8 หัวข้อสำคัญ ได้แก่ 1) เพื่อลดจำนวนผู้ขาด
สารอาหารลงครึ่งหนึ่ง 2) เพื่อบรรลุประถมศึกษา
สากล 3) เพื่อส่งเสริมความเท่าเทียมทางเพศและ
การเพิ่มอำนาจสตรี 4) เพื่อลดภาวะการตายของเด็ก
5) เพื่อส่งเสริมสุขภาพมารดา 6) เพื่อต่อสู้กับโรค
เอดส์ มาลาเรียและโรคอื่น 7) เพื่อประกันความ
ยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม และ 8) เพื่อส่งเสริมความเป็น
หุ้นส่วนทั่วโลกสำหรับการพัฒนา

หลังจากเป้าหมายการพัฒนาสหัสวรรษ
สำเร็จลงในปี 2015 องค์การสหประชาชาติจึงได้
นำเสนอแผนพัฒนาอย่างยั่งยืนขึ้นใหม่เพื่อกำหนด
วาระการพัฒนาภายหลังปี 2015 สำหรับ 15 ปี
ถัดไป ภายใต้ชื่อ “เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน”
(Sustainable Development Goals: SDGs) อัน
ประกอบไปด้วย 17 หัวข้อสำคัญ เพื่อสร้างโลกน่า
อยู่สำหรับทุกชีวิตที่ไม่ใช่เฉพาะมนุษย์แต่รวมถึงทุก
สิ่งที่มีชีวิตบนโลก ได้แก่ 1) จัดความยากจน
2) จัดความหิวโหย 3) การมีสุขภาพและความ
เป็นอยู่ที่ดี 4) การศึกษาที่เท่าเทียม 5) ความเท่า
เทียมทางเพศ 6) การจัดการน้ำและสุขาภิบาล
7) พลังงานสะอาดที่ทุกคนเข้าถึงได้ 8) การจ้างงาน
ที่มีคุณค่าและการเติบโตทางเศรษฐกิจ
9) อุตสาหกรรม นวัตกรรม โครงสร้างพื้นฐาน
10) ลดความเหลื่อมล้ำ 11) เมืองและถิ่นฐานมนุษย์
อย่างยั่งยืน 12) แผนการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน
13) การรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
14) การใช้ประโยชน์จากมหาสมุทรและทรัพยากร
ทางทะเล 15) การใช้ประโยชน์จากระบบนิเวศ
ทางบก 16) สังคมสงบสุข ยุติธรรม ไม่แบ่งแยก และ
17) ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (สุวภัทร
สุคนธพิตร, 2562)

โดยจะเห็นได้ว่ามีอยู่ 2 เป้าหมายใน
SDGs ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับปัญหาเรื่องความยากจน
และความเหลื่อมล้ำในสังคม

เป้าหมายที่ 1 จัดความยากจนในทุกรูปแบบ ทุกที่

ภายในปี 2030 จัดความยากจนขั้นรุนแรง
ทั้งหมด ซึ่งในปัจจุบันวัดจากคนที่มีความยากจน
รายวันต่ำกว่า \$1.25 ต่อวัน

ภายในปี 2030 ลดสัดส่วนชาย หญิง และเด็ก
ในทุกช่วงวัย ที่อยู่ภายใต้ความยากจนในทุกมิติ ตาม
นิยามของแต่ละประเทศ ให้ลดลงอย่างน้อยครึ่งหนึ่ง

ดำเนินการให้เป็นผลตามระบบและมาตรการ
คุ้มครองทางสังคมที่เหมาะสมของแต่ละประเทศ และให้
ครอบคลุมถึงกลุ่มที่ยากจนและเปราะบางภายใน
ปี 2030

ภายในปี 2030 สร้างหลักประกันว่าชายและ
หญิงทุกคน โดยเฉพาะที่ยากจนและเปราะบาง มีสิทธิ
เท่าเทียมกันในทรัพยากรทางเศรษฐกิจ รวมถึงการ
เข้าถึงบริการขั้นพื้นฐาน การเป็นเจ้าของและควบคุม
เหนือที่ดินและอสังหาริมทรัพย์ในรูปแบบอื่น มรดก
ทรัพยากรธรรมชาติ เทคโนโลยีใหม่ที่เหมาะสม และ
บริการทางการเงิน ซึ่งรวมถึงระบบการเงินระดับฐาน
ราก (Microfinance)

ภายในปี 2030 สร้างภูมิคุ้มกัน และลด
การเปราะบางและความเปราะบางต่อเหตุรุนแรงที่เกี่ยวข้อง
กับภูมิอากาศ และภัยพิบัติทางเศรษฐกิจ สังคมและ
สิ่งแวดล้อม ให้กับผู้ที่ยากจนและอยู่ในสถานการณ์
เปราะบาง

เป้าหมายที่ 10 ลดความเหลื่อมล้ำทั้งภายในและ ระหว่างประเทศ

ให้บรรลุอย่างต่อเนื่องและคงการเติบโตของ
รายได้ในกลุ่มประชากรร้อยละ 40 ที่ยากจนที่สุด ใน
อัตราที่สูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ ภายในปี 2030

ให้อำนาจและส่งเสริมความครอบคลุมด้านสังคม เศรษฐกิจและการเมืองสำหรับทุกคน โดยไม่คำนึงถึงอายุ เพศ ความบกพร่องทางร่างกาย เชื้อชาติ ชาติพันธุ์ แหล่งกำเนิด ศาสนา หรือสถานะทางเศรษฐกิจหรืออื่นๆ ภายในปี 2030

สร้างหลักประกันว่าจะมีโอกาสที่เท่าเทียมและลดความไม่เสมอภาคของผลลัพธ์ รวมถึงโดยการขจัดกฎหมาย นโยบาย และแนวปฏิบัติที่เลือกปฏิบัติ และส่งเสริมการออกกฎหมาย นโยบาย และการกระทำที่เหมาะสมในเรื่องนี้

เลือกใช้นโยบาย โดยเฉพาะนโยบายการคลัง ค่าจ้าง และการคุ้มครองทางสังคม และให้บรรลุความเสมอภาคยิ่งขึ้นอย่างต่อเนื่อง

พัฒนาภาวะเปราะบางและการติดตามตรวจสอบตลาดเงินและสถาบันการเงินของโลก และเสริมความแข็งแกร่งในการดำเนินการภาวะเปราะบางดังกล่าว

สร้างหลักประกันว่าจะมีตัวแทนและเสียงสำหรับประเทศกำลังพัฒนาในการตัดสินใจของสถาบันทางเศรษฐกิจและการเงินระหว่างประเทศเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้สถาบันมีประสิทธิผล เชื่อถือได้ มีความรับผิดชอบ และชอบธรรมมากขึ้น

อำนวยความสะดวกในการอพยพและเคลื่อนย้ายคนให้เป็นไปด้วยความสงบ ปลอดภัย เป็นไปตามระเบียบ และมีความรับผิดชอบ รวมถึงผ่านทางการดำเนินงานตามนโยบายด้านการอพยพที่มีการวางแผนและจัดการที่ดี

6. Oxford Committee for Famine Relief (OXFAM) เป็นองค์กรภาคประชาสังคมระหว่างประเทศที่ดำเนินการไม่แสวงหากำไรมีวัตถุประสงค์หลักในการต่อสู้ความยากจนและความไม่เป็นธรรม มีเครือข่ายทำงานกว่า 90 ประเทศทั่วโลกเช่น สหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศส เยอรมัน อังกฤษ รวมทั้งประเทศไทย

OXFAM จะทำงานร่วมกับชุมชนในการพัฒนาต่าง ๆ หลายด้านมาก และเป้าหมายที่

เกี่ยวกับท้องถิ่นคือการ "ส่งเสริมสิทธิชุมชนในการจัดการทรัพยากรท้องถิ่น นำไปสู่ระบบอาหารที่เป็นธรรม" การทำงานของ OXFAM เป็นที่ยอมรับว่ามีประสิทธิภาพจากการที่ทำงานที่ใกล้ชิดกับชุมชนเพื่อสร้างสิ่งที่มีวิชาการเรียกว่า “ตาข่ายสังคม” ซึ่งหมายถึงความยั่งยืนของชุมชนในการแก้ปัญหาสังคม เช่น ปัญหาความยากจนและความอดอยาก การเตรียมการเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวเมื่อเกิดวิกฤติเศรษฐกิจร้ายแรงด้วย

7. The Society for Community Organization (SoCo) เป็นกลุ่มผู้สนับสนุนด้านสิทธิมนุษยชนและเอกชนในฮ่องกง ก่อตั้งขึ้นในปี 1971 โดยได้รับการสนับสนุนทางการเงินจากคริสตจักรต่าง ๆ รวมทั้งการระดมทุนในต่างประเทศและบุคคล กลุ่มได้จัดกิจกรรมทางสังคมในชุมชนและโปรแกรมการศึกษาของพลเมืองเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชากร ซึ่งเป็นองค์กรที่เข้ามามีส่วนในการทำงานเพื่อขจัดความยากจนจากกรณีนักเรียนยากจนในฮ่องกงประสบปัญหาการเรียนออนไลน์ช่วงไวรัส COVID-19 ระบาด

SoCo ได้ประเมินว่า จากจำนวนเด็กฮ่องกง 1 ล้านคน มีอยู่ประมาณ 237,100 คน ที่มาจากครอบครัวรายได้ต่ำ แม้นโยบายการศึกษาดังกล่าวมีเป้าหมายยกเลิกการเข้าชั้นเรียน แต่สำหรับนักเรียนจากครอบครัวรายได้ต่ำที่ขาดแคลนทรัพยากรแล้ว พวกเขาต้องหยุดทั้งเข้าชั้นเรียนและการเรียนรู้ โดยหน่วยงานด้านการศึกษาของฮ่องกง หน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐบาลพยายามจัดสรรเงินช่วยเหลือเพื่อการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตและการซื้อคอมพิวเตอร์ ขณะที่โรงเรียนต่าง ๆ สามารถให้ยืมแล็ปท็อปได้ (Voice online, 2563)

8. องค์กรภาคประชาสังคมหรือ Civil Society Organizations- CSOs ในยุคปัจจุบัน CSOs ได้รับการยอมรับมากในระดับสากล องค์กรระหว่างประเทศหลายองค์กรมีแนวคิดเกี่ยวกับ

ประชาสังคมคล้ายกัน กล่าวคือ องค์การสหประชาชาติ กล่าวว่า CSOs เป็นภาคที่สาม (Third Sector) ของสังคม ควบคู่ไปกับภาครัฐ และภาคธุรกิจ องค์การสหประชาชาติตระหนักถึงความสำคัญในการเป็นภาคีหุ้นส่วนกับ CSOs เพราะเป็นองค์กรที่มีแนวคิดที่ก้าวหน้ามีบทบาทสำคัญที่กระตุ้นให้ประชาชนเรียกร้องสิทธิ ส่งเสริมการเข้าถึงสิทธิ CSOs ประกอบด้วยองค์กรที่หลากหลาย จากองค์กรขนาดเล็ก ไม่เป็นทางการ องค์กรชุมชน ถึง องค์กรขนาดใหญ่ที่มีบทบาทมาก รวมถึงองค์กรพัฒนาระหว่างประเทศที่ทำงานผ่านองค์กรภาคีในท้องถิ่นในประเทศที่กำลังพัฒนา โครงสร้างทางการบริหารจัดการขององค์กรเหล่านี้มีความหลากหลายตามบทบาทหน้าที่และพื้นที่ในการดำเนินงาน CSOs มีความเป็นอิสระจากการควบคุมโดยรัฐ CSOs เป็นภาคส่วนที่มีความสำคัญในการจัดบริการทางสังคม และดำเนินงานด้านการพัฒนาสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ที่รัฐบาลมีความอ่อนแอ เช่น ในสถานการณ์ที่มีความขัดแย้ง หรือภายหลังจากการเกิดภัยพิบัติ ในช่วงกว่า 2 ทศวรรษที่ผ่านมา CSOs มีบทบาทในการแก้ปัญหาความยากจน ความเหลื่อมล้ำในสังคม ภาวะโลกร้อน สิทธิมนุษยชน ฯลฯ (จตุรงค์ บุญยรัตนสุนทร, 2560)

สำหรับบทบาทของภาคประชาสังคมในประเทศไทยในช่วง 2 ทศวรรษที่ผ่านมาได้รับอิทธิพลจากขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมแบบใหม่ (New Social Movement) ทำให้บทบาทของภาคประชาสังคมของประเทศไทยมุ่งเน้นไปที่การแก้ปัญหาเชิงประเด็นอย่างชัดเจน ดังจะเห็นได้จากการเคลื่อนไหวเรื่องสิ่งแวดล้อม การจัดการทรัพยากรโดยชุมชน ความเหลื่อมล้ำในสังคม สิทธิสตรี สิทธิมนุษยชน สิทธิชุมชน ฯลฯ และเกิดกระบวนการรื้อฟื้นทุนทางสังคม (Social Capital) ในระดับชุมชน ท้องถิ่นที่มุ่งไปสู่การทำให้ชุมชนเข้มแข็ง

โดยภาพรวม องค์กรภาคประชาสังคมของประเทศไทยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ คือ กลุ่มที่มีแนวคิด “ชุมชนนิยม” และกลุ่มที่มีแนวคิดเรื่อง “การสานพลัง (Synergy)” ที่กล่าวถึงประชาสังคมว่าเป็น “พลังที่สาม” หรือพลังของสังคมในการแก้ปัญหาพื้นฐานทางสังคมโดยรวม สังคมจะเข้มแข็ง ถ้านักธุรกิจ นักวิชาชีพ นักศึกษา ปัญญาชน ชาวบ้าน สามารถร่วมแรงร่วมใจกันผลักดันสังคม ปัญหาต่าง ๆ ที่เป็นพื้นฐานก็จะสามารถเปลี่ยนแปลงได้ ประชาสังคมในบริบทของประเทศไทยจึงคล้ายกับยุโรปที่ผูกโยงกับกระบวนการประชาธิปไตย (democratization) ความเป็นพลเมืองที่มีความกระตือรือร้น (Active Citizenship) และการคำนึงถึงผลประโยชน์สาธารณะ (Public Interest) เป็นสำคัญ (จตุรงค์ บุญยรัตนสุนทร, 2560)

ปัญหาและอุปสรรคขององค์การระหว่างประเทศในการแก้ปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำในสังคม

1. ปัญหาจากการเกิดสภาวะสงคราม ในปี 2011 ภัยแล้งรุนแรงเกิดขึ้นในแอฟริกา ในประเทศจิบูตี ประเทศเอริเทรีย ประเทศเอธิโอเปีย และประเทศโซมาเลีย ส่งผลให้เกิดภาวะขาดแคลนอาหารรุนแรงทั่วทั้งภูมิภาค ผู้คนมากกว่า 13 ล้านคนซึ่งเท่ากับประชากรของลอสแอนเจลิสและเบอร์ลินรวมกัน กำลังต้องการความช่วยเหลือด้านอาหารอย่างฉุกเฉิน

ในประเทศโซมาเลีย สถานการณ์นี้ถึงระดับวิกฤต และเป็นครั้งแรกในรอบ 20 ปี ที่สหประชาชาติได้ประกาศภาวะอดอยากอย่างเป็นทางการในประเทศโซมาเลีย ซึ่งเป็นสภาวะเฉพาะที่เกิดขึ้นจากความหิวโหยรุนแรง การขาดสารอาหาร และมีการเสียชีวิตจากภาวะดังกล่าว สถานการณ์ยิ่งย่ำแย่ยิ่งขึ้นจากสงครามและความรุนแรงที่ยืดเยื้อมากกว่า 20 ปี ทำให้รัฐไม่สามารถช่วยเหลือพลเมืองของประเทศได้ และยังทำให้องค์กรด้าน

มนุษยธรรมไม่สามารถเข้าให้ความช่วยเหลือได้ (Cargill, 2558)

2. ปัญหาจากนโยบายภายในของแต่ละประเทศ การวางยุทธศาสตร์การเติบโตของเศรษฐกิจที่หวังให้การลงทุนด้านสาธารณูปโภค การตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษที่ภาครัฐทุ่มทรัพยากรลงไปมากในแง่การลงทุนและการให้สิทธิประโยชน์ ซึ่งผลทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นก็ไม่กระจายไปสู่กลุ่มคนส่วนใหญ่ของประเทศได้อย่างทั่วถึง เพราะฐานรายได้ของคนส่วนใหญ่มาจากรายได้ภาคเกษตร การมีงานทำ และการประกอบอาชีพหรือธุรกิจ หรือในกรณีที่รัฐบาลของบางประเทศให้ความสำคัญกับนโยบายที่เกี่ยวกับการเติบโตของเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว จึงเกิดผลลัพธ์ว่ายังมีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ยังมีความเหลื่อมล้ำในสังคม ดังนั้น การพัฒนาเศรษฐกิจจึงควรให้ความสำคัญเรื่องการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมควบคู่กันไป การกำหนดยุทธศาสตร์ความเติบโตทางเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว จึงเป็นการเปิดช่องทางให้บริษัทข้ามชาติเข้าไปลงทุนกอบโกยผลประโยชน์มากกว่าที่จะคำนึงถึงความยากจนหรือความเหลื่อมล้ำในสังคม ซึ่งส่งผลกระทบต่อคนงานชาตินานาชาติไม่สามารถเข้าไปช่วยแก้ไขปัญหได้อย่างเต็มที่เท่าที่ควร

3. ปัญหาการเติบโตทางเศรษฐกิจไม่ได้เป็นไปอย่างทั่วถึงพอ ในหลายประเทศการเติบโตทางเศรษฐกิจไม่ได้เป็นไปอย่างทั่วถึงพอ เนื่องจากภาคอุตสาหกรรมขนาดใหญ่มักเน้นการใช้เครื่องจักรในการสร้างงานมากกว่าการใช้แรงงานทำให้เกิดการจ้างงานน้อย เพราะการใช้แรงงานคือแหล่งรายได้หลักของคนจน ดังนั้นหากภาคอุตสาหกรรมไม่มีการจ้างงานสำหรับคนงานประเภทนี้ ปัญหาความยากจนก็คงจะไม่ลดลง

4. ปัญหาการคอร์รัปชัน กรณีการขโมยสิ่งของที่ได้รับการบริจาค ยกตัวอย่างในกรณีที่องค์การสหประชาชาติ ได้มีการเข้าสืบสวนกรณีการขโมยอาหาร ที่ได้รับการบริจาคเพื่อช่วยเหลือ

ผู้ประสบภัยแล้งในประเทศโซมาเลีย เมื่อมีผู้พบเบาะแสการลักลอบขโมยอาหารบริจาคไปขายตามร้านค้าท้องถิ่น โดยผู้สื่อข่าวต่างประเทศรายงานว่า พบร้านค้าจำนวนมาก มีกองกระสอบอาหารที่มีตราประทับของ WFP หน่วยงานการกุศลสหรัฐฯ รวมถึงรัฐบาลญี่ปุ่น ซึ่งจากประเด็นปัญหาดังกล่าว องค์การนานาชาติต่างๆไม่สามารถส่งมอบความช่วยเหลือไปถึงมือผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือได้อย่างเต็มที่

5. ปัญหาผลกระทบจาก COVID-19 OXFAM เผยผลการศึกษาผลกระทบของไวรัส COVID-19 ที่พบว่า จะทำให้เศรษฐกิจของหลายประเทศทั่วโลกตกอยู่ในสภาพวิกฤติภาวะเศรษฐกิจทั่วโลกที่หดตัวและซบเซา เพราะมาตรการล็อกดาวน์จำกัดการเดินทางในขณะนี้ กำลังบั่นทอนชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนทั่วโลก ทำให้มีโอกาสตกเข้าสู่สถานะยากจนมากถึง 500 ล้านคนผลกระทบจาก COVID-19 จะทำให้ความพยายามของทั้งภาครัฐและองค์กรนานาชาติที่ต่อสู้กับภาวะความยากจนของหลายประเทศทั่วโลกถอยหลังเข้าสู่ระดับเดิมกับเมื่อ 30 ปีที่แล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศแถบแอฟริกา และตะวันออกกลางขณะที่ประเทศพัฒนาแล้วสามารถจัดสรรงบประมาณสนับสนุนเยียวยาช่วยเหลือประชาชนและภาคธุรกิจได้อย่างเต็มที่ ประเทศกำลังพัฒนาและด้อยพัฒนาล้วนประสบปัญหาติดขัดและต้องการความช่วยเหลืออย่างมาก (The Standard, 2562)

การแพร่ระบาด COVID-19 นอกจากส่งผลกระทบทั่วโลกในด้านสุขภาพของประชาชนแล้วยังส่งผลกระทบต่อภาคเศรษฐกิจ ก่อให้เกิดความจนเพิ่มมากขึ้น และอาจส่งผลกระทบต่อการตั้งเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน(SDGs)ของสำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ ที่ตั้งเป้าหมายว่าภายในปี2030 ขจัดความยากจนในทุกรูปแบบ ทุกที่ และลดความเหลื่อมล้ำทั้งภายในและระหว่างประเทศจากสถานการณ์เศรษฐกิจทั่วโลกที่แย่งลง

อาจทำให้การดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าวต้องชะลอตัวตามลง

6. ปัญหาความท้าทายที่องค์กรภาคสังคมต้องเผชิญ องค์กรภาคประชาสังคมต้องเผชิญอุปสรรคทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ ระดับภูมิภาค และระดับโลก อันเนื่องมาจากบทบาทของภาคประชาสังคมคือการขัดขวาง ลดทอน ยับยั้ง ต่อต้านนโยบาย หรือการปฏิบัติงานของรัฐบาลที่ไม่ได้ให้ความสำคัญกับภาคประชาชน จึงมักจะถูกรัฐบาลใช้กฎหมายในการควบคุม จำกัดเสรีภาพและอิสรภาพในการแสดงความคิดเห็นต่อสาธารณะชน คุกคาม ช่มชู้ และการตอบโต้ด้วยวิธีการต่างๆ

การออกกฎหมายควบคุมภาคประชาสังคมมุ่งเน้นไปที่การจำกัดบทบาทภาคประชาสังคมที่มีข้อวิจารณ์หรือไม่เห็นด้วยกับจุดยืนนโยบาย หรือการปฏิบัติงานของรัฐบาล การบังคับใช้กฎหมายกับประชาสังคมโดยพลการจะเกิดขึ้น โดยใช้เหตุผลอ้างถึงความสงบสุข ความชอบธรรมตามข้อกำหนด เช่น การค้นและการยึดทรัพย์สิน การจับกุมหรือควบคุมตัวโดยพลการ

การคุกคาม การใช้กฎหมายควบคุมทำให้เกิดการช่มชู้ และการกดดันทางจิตใจในรูปแบบต่าง ๆ ยังส่งผลให้ภาคประชาสังคมไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่อย่างอิสระได้ เช่น ส่งข้อความช่มชู้ทางโทรศัพท์ การถูกติดตามตัวโดยเจ้าหน้าที่ การทำร้ายทางร่างกายหรือละเมิดทางเพศ การทำลายทรัพย์สิน การถูกปลดออกจากงานหรือการสูญเสียรายได้ การรณรงค์ป้ายสีว่าภาคประชาสังคมเป็นศัตรูของชาติ เป็นผู้ทรยศ เป็นผู้ขังชาติ เป็นภัยคุกคามที่มักเกิดขึ้นกับประเทศที่มีการปกครองแบบเผด็จการ

บทส่งท้าย

ปัญหาความยากจนนับว่าเป็นปัญหาที่ทุกประเทศทั่วโลกต่างให้ความสำคัญ เนื่องจากปัญหาความยากจนสามารถก่อให้เกิดปัญหาอื่นๆ ตามมา ไม่ว่าจะเป็นปัญหาครอบครัว ปัญหายาเสพติด ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาความเหลื่อมล้ำ ตลอดจนเกิดปัญหาคุณภาพประชากรและการพัฒนาประเทศทำให้หลายประเทศทั่วโลกต่างพยายามที่จะแก้ปัญหาความยากจน ทั้งนี้เป็นเรื่องยากที่ความยากจนจะหมดไป เพราะยังมีคนยากจนอีกกลุ่มหนึ่งที่ขาดโอกาสที่จะเข้าถึงปัจจัยการผลิต และถูกเอาเปรียบ ทำให้คนจนกลุ่มดังกล่าวยากจนเรื้อรังต่อไป

ปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำในสังคมเป็นปัญหาเชิงโครงสร้างต้องใช้เวลานานหลายสิบปีในการแก้ไข ซึ่งการดำเนินการแก้ไขจำเป็นต้องเน้นการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้เอื้อต่อการพัฒนาที่ทั่วถึงและยั่งยืนไม่ว่าจะเป็นการพัฒนา ระบบข้อมูลรายบุคคล ศักยภาพและฐานะทางเศรษฐกิจเพื่อสามารถใช้ระบุกลุ่มเป้าหมายผู้มีรายได้น้อย ผู้ด้อยโอกาสในสังคม และกลุ่มอื่นๆ ที่จำเป็นต้องได้รับความความช่วยเหลือซึ่งจะช่วยให้การขับเคลื่อนนโยบายแก้ปัญหาความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำในสังคมที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อกลุ่มเป้าหมายอย่างแท้จริง ทำให้การใช้จ่ายงบประมาณได้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

การสร้างโอกาสให้คนจนและผู้ด้อยโอกาสเข้าถึงการศึกษาในสาขาที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ซึ่งจะเป็นการสร้างอาชีพและสร้างรายได้ ตลอดจนช่วยลดความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ของคนในสังคมลดความยากจน และยังเป็นการผลิตกำลังคนที่มีคุณภาพ เป็นการยกระดับแรงงานไร้ฝีมือให้เป็นแรงงานที่มีทักษะฝีมือ เพื่อสามารถรองรับการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยและมีทางเลือกในการประกอบอาชีพที่มีรายได้สูงขึ้นได้

การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้เอื้อต่อการพัฒนาที่ทั่วถึงและยั่งยืน และปรับโครงสร้างภาษีให้สนับสนุนการกระจายผลประโยชน์การพัฒนา รวมทั้งให้มีการกระจายผลตอบแทนที่เป็นธรรมระหว่างกลุ่มเจ้าของทุนและกลุ่มผู้ใช้แรงงาน ตลอดจนระหว่างธุรกิจขนาดใหญ่กับธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ขณะเดียวกันต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนในทุกมิติเพื่อสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

สำหรับประเทศไทย แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy Philosophy) เป็นแนวทางที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร พระมหากษัตริย์รัชกาลที่ 9 ทรงมีพระราชดำริสมอบแก่ชาวไทย มาตั้งแต่ปี.ศ. 2517 และต่อมาได้ถูกกล่าวถึงอย่างชัดเจนและเป็นที่รู้จักแพร่หลายมากขึ้น ในฐานะที่เป็นทางเลือกในการแก้ไขวิกฤตเศรษฐกิจที่ประเทศไทยประสบในปี พ.ศ. 2540 เพื่อให้ประเทศสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

สหประชาชาติยกย่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนของโลกและ

แก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคมเป็นปรัชญาที่สอนให้ตระหนักถึงความสุขที่ไม่ได้ผูกพันกับเงินเพียงอย่างเดียว แต่ให้นึกถึงความสามารถและความเหมาะสมในการดำเนินชีวิตอย่างมีเหตุผล เป็นประโยชน์และรับผิดชอบ ซึ่งเป็นแนวทางเดียวกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน

กลไกของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงส่งเสริมการมีส่วนร่วมในทุกระดับและเชื่อมโยงตั้งแต่ระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน จนถึงระดับชาติ เป็นรากฐานสำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยนำเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนของโลกไปสู่ความสำเร็จได้ พร้อมทั้งส่งเสริมให้เกิดความเสมอภาค เท่าเทียมกันในด้านต่างๆ การส่งเสริมการใช้ชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจแบบพอเพียง สามารถสร้างปัจจัยสี่ ในการดำรงชีวิตได้ครบถ้วน เป็นการเสริมพลังในการพัฒนาความเข้มแข็งของคนยากจน เพื่อให้พวกเขารู้สึกถึงคุณค่าในตนเอง สามารถเอาชนะอุปสรรคต่างๆ และพึ่งพาตนเองได้มากที่สุด โดยไม่จำเป็นต้องรอคอยความช่วยเหลือจากผู้อื่นเพียงอย่างเดียว

บรรณานุกรม

- กรุงเทพธุรกิจ. (2562). 'รวยกระจุก-จนกระจาย' ปัญหาคลาสสิกของโลก. สืบค้นเมื่อวันที่ 14 สิงหาคม 2564 จาก <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/852040>
- คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. (ม.ป.ท.). สิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ. สืบค้นเมื่อวันที่ 15 สิงหาคม 2564 จาก <http://www.nhrc.or.th/Human-Rights-Knowledge/International-Human-Rights-Affairs/International-Law-of-human-rights.aspx?lang=th-TH>
- คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. (2562). มุมมองสิทธิ ปีที่ 18 ฉบับที่ 10. (2562, ตุลาคม) สืบค้นเมื่อวันที่ 15 เมษายน 2563 จาก <http://www.nhrc.or.th/getattachment/daa052c1-c79c-4115-b889-d69826dbb481/.aspx>
- ความเหลื่อมล้ำฉบับพกพา. (ม.ป.ท.). เว็บไซต์ความเหลื่อมล้ำฉบับพกพา. สืบค้นเมื่อวันที่ 15 สิงหาคม 2564 จาก <https://thai-inequality.org/>

จตุรงค์ บุญยรัตนสุนทร. (2560). แนวทางการสร้างความเข้มแข็งภาคประชาสังคมในประเทศไทย, รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์นำเสนอต่อ Thailand-EU Policy Dialogues Support Facility (PDSF) European Union (EU) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).

ธนาคารโลก. (ม.ป.ท.). 24 ล้านคนจะก้าวไม่พ้นเส้นความจน. สืบค้นเมื่อวันที่ 14 สิงหาคม 2564 จาก
<http://www.voicetv.co.th/read/cLuv1Gosr>

ธนาคารโลก. (2018). ระบบการเงินระหว่างประเทศ. สืบค้นเมื่อวันที่ 14 สิงหาคม 2564 จาก
<https://www.stou.ac.th/stouonline/LOM/data/sec/Lom20/03-02-02.html>

ผู้จัดการออนไลน์. (2561). ความยากจนในโลกลดลง แต่โลกยังมีคนจนอีกมาก. สืบค้นเมื่อวันที่ 14 สิงหาคม 2564 จาก <https://m.mgonline.com/daily/detail/9610000096930>

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2559). ธนาคารโลก. สืบค้นเมื่อวันที่ 14 สิงหาคม 2564 จาก
<https://www.stou.ac.th/stouonline/LOM/data/sec/Lom20/03-02-02.html>

ศูนย์บริการข้อมูลเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ. (ม.ป.ท.) การประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการค้าและการพัฒนา United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD). สืบค้นเมื่อวันที่ 16 สิงหาคม 2564 จาก
<http://www.mfa.go.th/business/th/cooperation/252/16503>

สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (ม.ป.ท.). องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization of the United Nations - FAO). สืบค้นเมื่อวันที่ 16 สิงหาคม 2564 จาก
<https://www.moac.go.th/foreignagri-article-files-392791791836>

สุวิทย์ สุนทรพิตร. (2562). World's Mission for NOW. สืบค้นเมื่อวันที่ 14 สิงหาคม 2564 จาก
<https://web.tcdc.or.th/th/Articles/Detail/Worlds-Mission-for-NOW>

องค์การสหประชาชาติประเทศไทย. (ม.ป.ท.). เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs). สืบค้นเมื่อวันที่ 14 สิงหาคม 2564 จาก <https://thailand.un.org/th/sdgs>

องค์การ OXFAM. (ม.ป.ท.). สถาบันบริหารธนาคารที่ดิน. สืบค้นเมื่อวันที่ 14 สิงหาคม 2564 จาก
<https://www.labai.or.th/-องค์การ-OXFAM-และเจตจำนงช่วย/>

Amnesty International Thailand. หรือความยากจนเป็นเพราะคนไร้สิทธิ. สืบค้นเมื่อวันที่ 14 สิงหาคม 2564 จาก
https://www.amnesty.or.th/latest/blog/666-2/?fbclid=IwAR2vzz1W14HF5AaP8d_MFgt4h3Ghf0oBOQlgsHLuXCJTafXcNl3MnvwjwJ

AP News. (2020). Those without broadband struggle in a stuck-at-home nation. สืบค้นเมื่อวันที่ 14 สิงหาคม 2564 จาก <https://apnews.com/article/us-news-ap-top-news-weekend-reads-mo-state-wire-virus-outbreak-662dd51f3a433b3b4c82b3e9145db6aa>

Cargill Helping the world thrive. (ม.ป.ท.). การต่อสู้กับความอดอยากในจะงอยแอฟริกา. สืบค้นเมื่อวันที่ 14 สิงหาคม 2564 จาก https://www.cargill.com/history-story/th/TH_HORN-OF-AFRICA.jsp?language=th

GreedisGoods. (2561). ธนาคารโลก หรือ World Bank คืออะไร? มีหน้าที่อะไร. สืบค้นเมื่อวันที่ 14 สิงหาคม 2564 จาก <https://greedisgoods.com/ธนาคารโลก-world>

Los Angeles Times. (2020). 15,000 L.A. high school students are AWOL online, 40,000 fail to check in daily amid coronavirus closures. สืบค้นเมื่อวันที่ 14 สิงหาคม 2564 จาก <https://www.latimes.com/california/story/2020-03-30/coronavirus-los-angeles-schools-15000-high-school-students-absent>

The Standard. (2563). Oxfam เตือน วิกฤตโควิด-19 อาจทำให้คนจนเพิ่มขึ้นกว่า 500 ล้านคน. สืบค้นเมื่อวันที่ 16 สิงหาคม 2564 จาก <https://thestandard.co/oxfam-warns-coronavirus-could-push-half-billion-people-into-poverty/>

Voice online. (2563). โควิด-19 ความเหลื่อมล้ำด้านดิจิทัล ยิ่งมองเห็นชัดเจนในยุค social distancing. สืบค้นเมื่อวันที่ 16 สิงหาคม 2564 จาก <http://www.voicetv.co.th/read/zE1By9yUW>

Voice online. (2563). นักเรียนยากจนในฮ่องกงประสบปัญหาเรียนออนไลน์ช่วงไวรัสระบาด. สืบค้นเมื่อวันที่ 16 สิงหาคม 2564 จาก <https://www.voicetv.co.th/read/hR5wAMV-8>

Voice online. (2563). สุขภาพราษฎร์: ภาวะโลกร้อนและความเหลื่อมล้ำ. สืบค้นเมื่อวันที่ 16 สิงหาคม 2564 จาก <http://www.voicetv.co.th/read/NSlb955d4>

Workpoint Today. (2564). โครงการอาหารโลกคือใคร ทำไมได้โนเบลสันติภาพ. สืบค้นเมื่อวันที่ 16 สิงหาคม 2564 จาก <https://workpointtoday.com/wfp-nobel-why/>